

Nummellan keskustavisio

28.2.2024

Lundén
Architecture
Company

Lundén Architecture Company
Siltasaarenkatu 18-20 A, 2nd Floor
00530 Helsinki, Finland

T +358-40-521-3174
E info@lunden.co
W www.lunden.co

Tausta

Vihdin kunta tilasi syksyllä 2023 Nummelan keskustan tulevaisuusvision palvelemaan alueen kehittämisen ja kaavoituksen tavoitteiden määrittelyä. Tavoitteena oli tuottaa projektin aikana muotoutuva visio, jossa yhdistetään asiantuntijatyötä ja vuorovaikutusta alueen asukkaiden ja toimijoiden kanssa.

Työryhmä

Lundén Architecture Company:

Tiina Merikoski, TkT ja maisema-arkkitehti
Riitta Nieminen, YTM ja artonomi
Tuuli Toivonen, arkkitehti

Työn ohjaus

Vihdin kunta:

Susanna Rutqvist, kaavasuunnittelija
Suvi Kaski, kaavoituspäällikkö
Petra Ståhl, elinvoimajohtaja
Laura Pihlajakangas, yleiskaavasuunnittelija

Sisällys

Tilannekuva

Ennakointi

Tavoitteet ja visio

Maankäytön visio

Lähteet

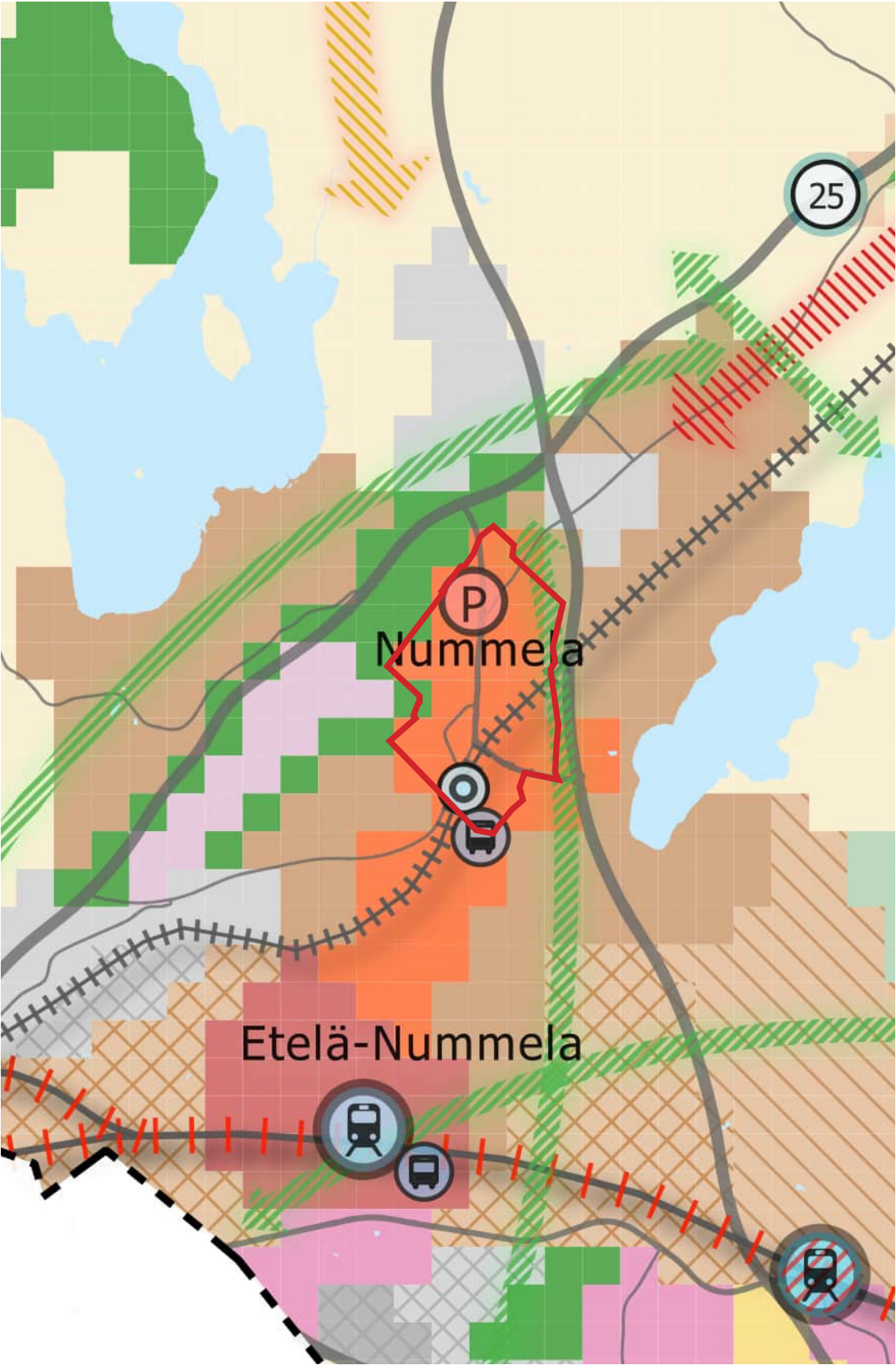
Tilannekuva

Työpajamateriaali ja yhteenveto kyselystä

Visiotyö aloitettiin kysymällä keskustan maanomistajien, yrittäjien ja muiden toimijoiden näkemyksiä Nummelan keskustan mahdollisuuksista. Kysely oli avoinna 31.10.-14.11.2023 välisen ajan. Kyselyn tulokset ovat liitteessä (Liite_1_Nummela_slido_tulokset.pdf).

Keskusta-alueen sidosryhmät kutsuttiin lisäksi osallistumaan visiotyöhön 20.11.2023 kunnanvirastolla järjestetyssä työpajassa. Paikalle saatiin viisitoista maanomistajien, yrittäjien ja asukkaiden edustajaa. Pajassa käytiin läpi kyselyn tulokset ja pohdittiin keskustan kehittämistä karttojen ääressä. Neljän työryhmän näkemykset keskustan kehittämisestä ovat liitteessä (Liite_2_Nummelan_keskustapaja.pdf).

Kartta-analyysi

Suunnittelualueelle sijoittuvat kaavamerkinnot:

- Keskustatoimintojen alue.** Toiminnoiltaan monipuolinen keskusta-alue, jonne saa sijoittaa keskustaan soveltuvaa asumista, palvelu- ja hallintorakentamista sekä ympäristöhäiriöitä aiheuttamattomia työpaikkatoimintoja. Alueen suunnittelulla kehitetään toimintojen sekoittuneisuutta, sekä edistetään viihtyisiä ja turvallisia oleskelu-, kävely-, pyöräily- ja joukkoliikennenympäristöjä. Alueelle tulee laatia osayleiskaava, joka muodostaa tarkoituksenmukaisen suunnittelukokonaisuuden. Alueen uusien rakennuspaikkojen muodostamisen tulee perustua asemakaavoitukseen. Vähittäiskaupan suuryksiköiden kerrosalaa ei ole enimmäismitoitettu. Näiden on kuitenkin koonsa puolesta sovelluttava ympäristöönsä.
- Tiivistyvä taajama.** Taajamassa parannetaan ympäristön laatua ja kehitetään toiminnallista monipuolisuutta ja toimintojen sekoittuneisuutta. Alueen kävely- ja pyöräily-ympäristöä sekä saavutettavuutta kestävästä liikenteen kannalta kehitetään. Täydennysrakentaminen alueella on suunniteltava ja toteutettava laadukkaasti ja kokonaisuutena huomioiden ympäristön arvot sekä lähivirkistykseen tarpeet. Nummelan osalta tulee laatia osayleiskaava, joka muodostaa tarkoituksenmukaisen suunnittelukokonaisuuden. Alueen uusien rakennuspaikkojen muodostamisen tulee perustua asemakaavoitukseen. Merkitykseltään seudullisten vähittäiskaupan suuryksikköjen koon alaraja on 10 000 k-m² sellaisen vähittäiskaupan kohdalla, joka kaupan laatu huomioon ottaen voi sijoittua perustelluista syistä myös keskusta-alueiden ulkopuolelle. Muun erikoistavaran kaupan osalta koon alaraja on 5 000 k-m².
- Virkistysalue.** Seudullisesti merkittävä virkistysalue. Suunnittelussa osoitetaan virkistystoimintoja varten tarpeelliset alueet ja ulkoilureitit, joiden tulee muodostaa lenkkimäisiä yhteyksiä ja sujuvat yhteydet asuinalueille. Alueiden hoidossa tulee ottaa huomioon myös kulttuuriympäristön, maiseman ja luonnon erityispiirteet sekä ekologiset viheryttydet.
- Tarve viheryttydelle.** Viheryttyys tarkentuu tarkemassa suunnittelussa.
- Palvelukeskittymä.** Palvelukeskittymä toimii julkisten palveluiden järjestämisen painopisteenä kunnassa. Palvelukeskittymällä muodostetaan edellytykset riittävälle ja tehokkaalle julkisten palveluiden verkostolle.
- Selvitettävä Hanko-Hyvinkää -radan seisakevaraus.** Potentiaalisen seisakkeen likimääräinen sijainti. Merkintä kuvaa raideliikenteen kehittämisen tahtotilaa kunnassa. Mahdollinen henkilöliikenne seisakevarauksilla ei saa haitata radan tavaraliikenteen edellytyksiä. Henkilöliikenteen edellytyksiä ja kannattavuutta tulee selvittää monipuolisesti ennen seisakevarauksien tarkempaan suunnitteluun ryhtymistä.
- Olemassa oleva raideyttyys.**
- Joukkoliikenteen terminaali.** Terminaali sovitetaan toiminnallisesti ja rakenteellisesti mahdollisimman hyvin ympäröivään yhdyskuntarakenteeseen ja taajamamaisemaan.
- Suunnittelualue**

Vihdin strateginen yleiskaava 2050

Potentiaalit:

- Viheryttyksien parantaminen
- Palveluiden sovittaminen ympäristöön
- Erillinen osayleiskaava keskusta-alueelle

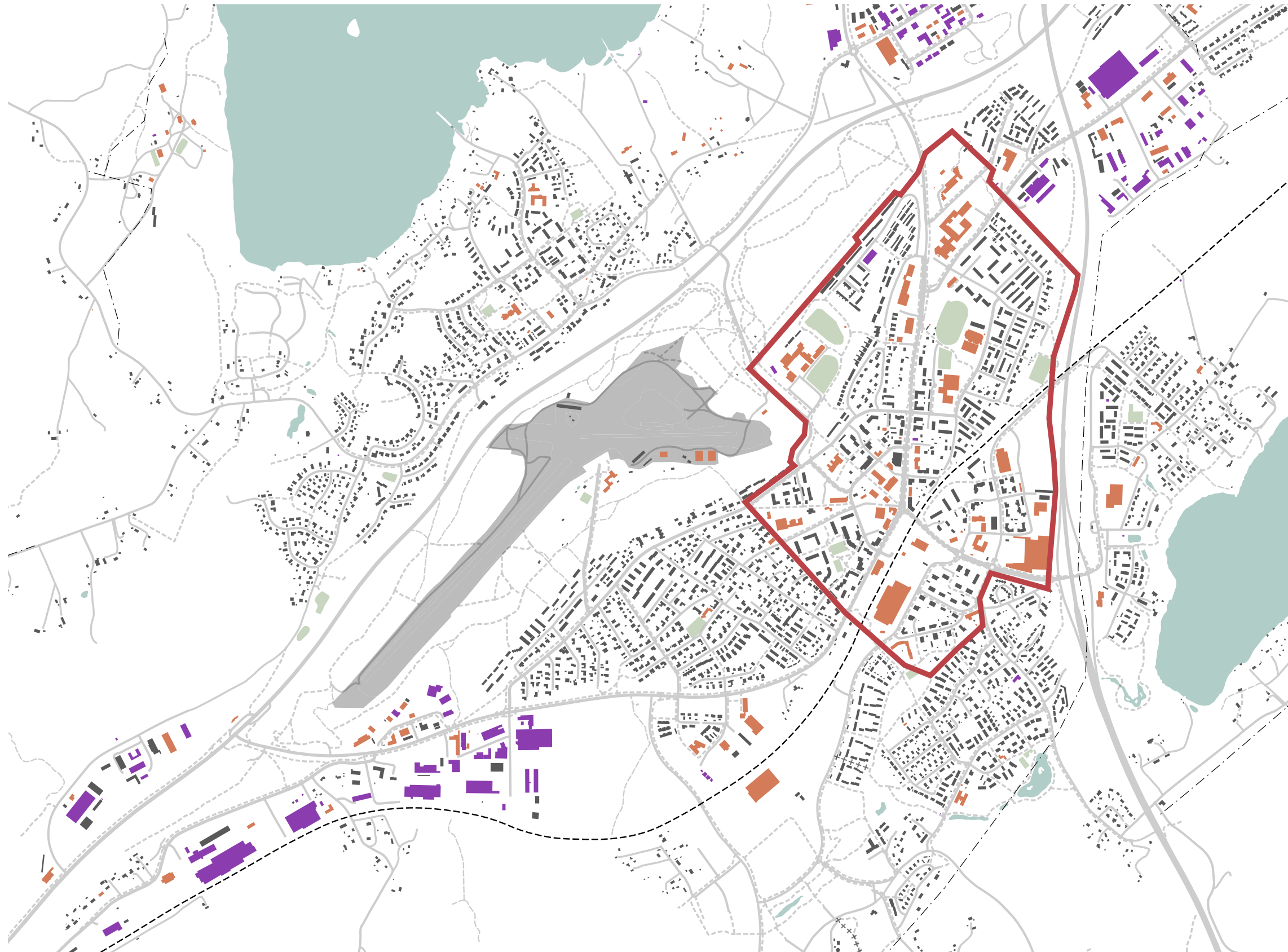
Haasteet:

- Viheryttyksien toteutuminen
- Rakentamisen laatu

Suunnittelualueen ulkopuoliset kaavamerkinnot:

- Taajaman laajentumisalue
- Toissijainen taajaman laajentumisalue
- Keskustatoimintojen laajentumisalue
- Tuotanto ja varastotoiminnan alue
- Tuotanto ja varastotoiminnan laajennusalue
- Lentokenttäalue
- Raideyttyestartve
- Vesialue
- Monipuolinen työpaikka-alue
- Yhdyskuntarakenteen kehityskäytävä
- Vihti-Nummelan asemavaraus
- Toissijainen asemavaraus

Kartta-analyysi

Pohjakartta (c) Maanmittauslaitos 2023

Toiminnot

Potentiaalit:

- Tiivis ja selkeä kaupunkirakenne
- Julkisia palveluita keskittynyt keskustaan kävely-yhteyksien päähän ja teollisuus sijoittuu kauemmas
- Virkistyspalvelut kävely-yhteyksien päässä

Riskit:

- Virkistysalueiden ja urheilupalveluiden häviäminen asumisen tieltä

Haasteet:

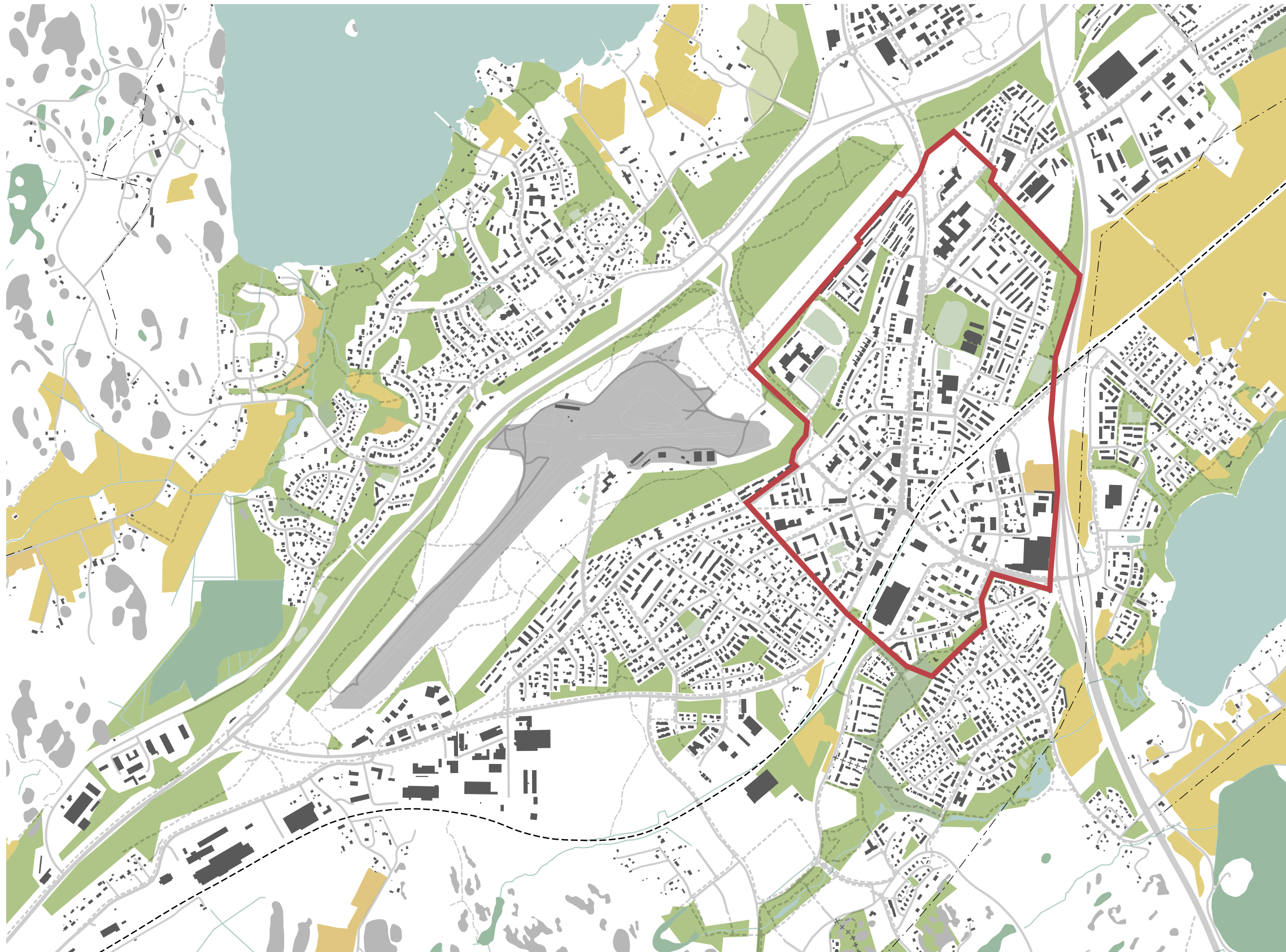
- Pysäköinti- ja autovaltainen keskusta - hyvä autolla saavutettavuus vaikuttaa kaupunkikuvaan

Työpajan huomioita:

- Kulttuurikeskus
- Liiketiloja
- Tapahtumia
- Parkkitalo, parkki torin alle

- Teollisuus
- Palvelut (rakennukset)
- Suunnittelualue

Kartta-analyysi

Ympäristö

Potentiaalit:

- Kulttuurimaisema ja luonto osaksi kokonaisvaltaista Nummelakokemusta

Haasteet:

- Rakentamisen sovittaminen maisemaan

Työpajan huomioita:

- Kansi radan päälle
- Kevyen liikenteen uusia yhteyksiä radan yli
- Keskustaan ei ole tarvetta uusille puistoille vaan istutuksilla ja puilla voisi lisätä vehreyttä.
- Asemantien ja Vihdintien bulevardisointi

Maatalousalue

Puisto

Suunnittelualue

Kartta-analyysi

Maanpeite

Potentiaalit:

- Luonnon saavutettavuus, keskustan tiivistäminen laajentumisen sijaan, muffinsi vs donitsi

Riskit:

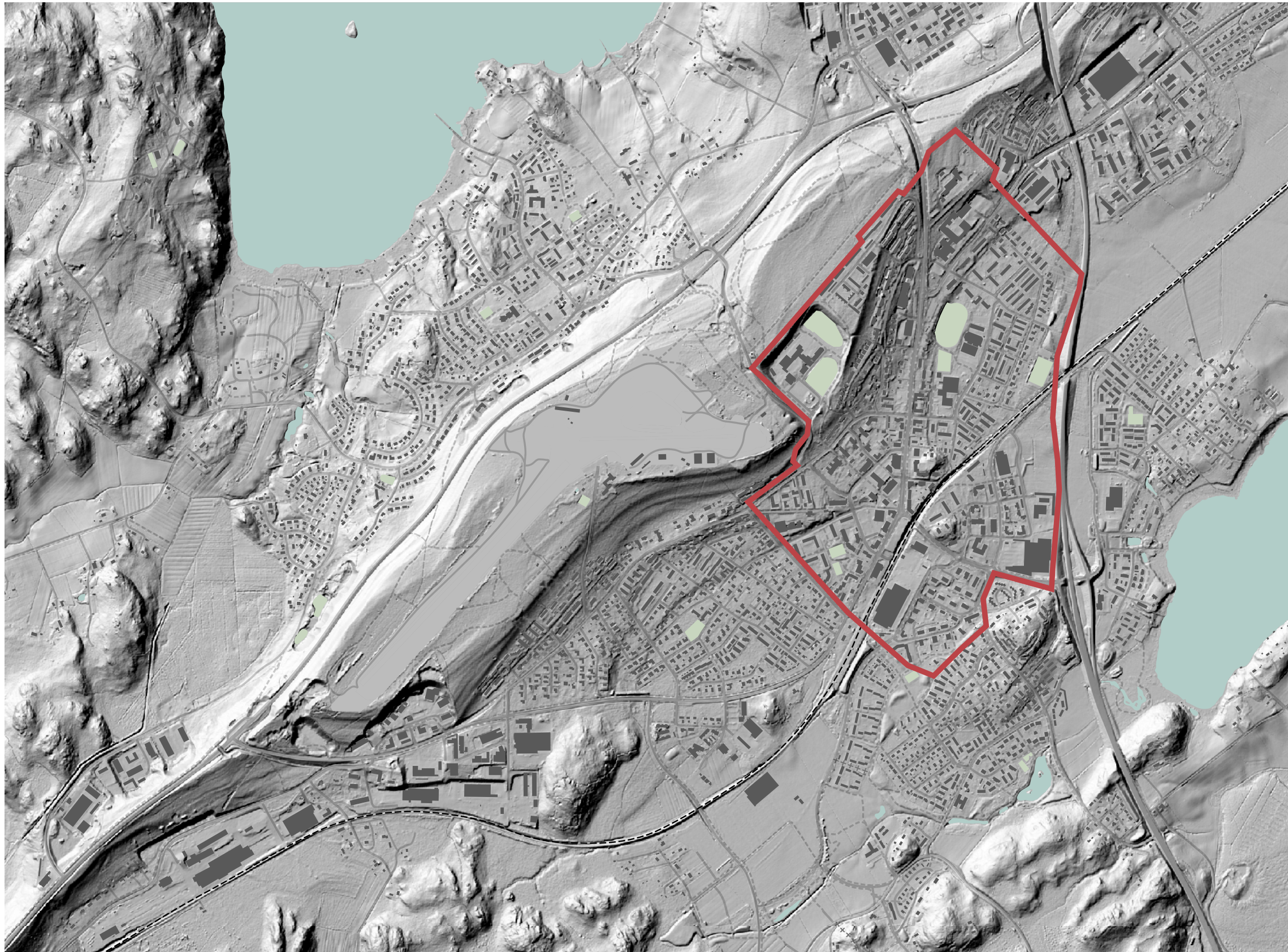
- Virkistysalueiden ja urheilun väistyminen asumisen tieltä

Työpajan huomioita:

- Keskustaan ei ole tarvetta uusille puistoille vaan istutuksilla ja puilla voisi lisätä vehreyttä
- Asemantien ja Vihdintien bulevardisointi

Kartta-analyysi

Korkeuserot

Potentiaalit:

- Harju osana kaupunkirakennetta

Riskit:

- Harjun hävittäminen uusien toimintojen kuten asumisen tieltä.

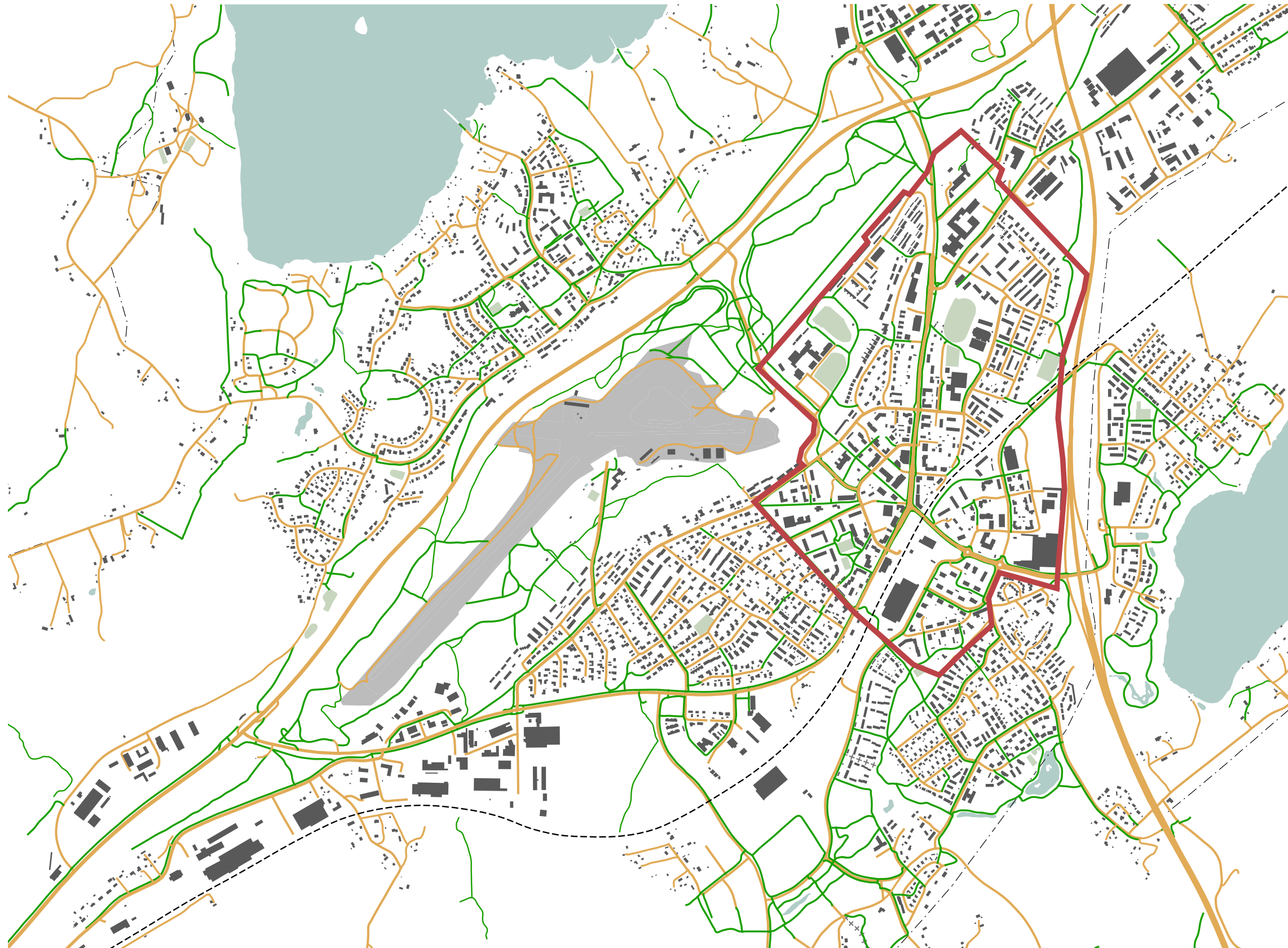
Työpajan huomioita:

- Harjun suojeleminen

Suunnittelualue

Kartta-analyysi

Pohjakartta (c) Maanmittauslaitos 2023

Liikenne

Potentiaalit:

- Luonnon saavutettavuus, keskustan tiivistäminen laajentumisen sijaan

Riskit:

- Virkistysalueiden ja urheilun väistyminen asumisen tieltä
- Radan taajamakeskustaa jakava vaikutus, kun liikenne kanavoituu pääosin Meritien kautta eikä keskustan läheisyydessä ole useampia ylitys-/alituspaikkoja edes jalan tai pyöräillen kulkiessa.

Työpajan huomioita:

- Keskustaan ei ole tarvetta uusille puistoille vaan istutuksilla ja puilla voisi lisätä vihreyttä.
- Asemantien ja Vihdintien bulevardisointi
- Kansi radan päälle
- Kevyen liikenteen uusia yhteyksiä radan yli
- Kehäajattelu, elinvoimaa kehälle
- Bulevardi

 Kevyt liikenne

 Autoliikenne

 Suunnittelualue

Ennakointi

Keskustoja muovaavat tekijät

Nummelan keskustaankaivataan visiota, jolla kehittää siitä vetovoimaisempi ja toimivampi. Visiota varten on ennakoitava tulevaisuutta Nummelan kannalta mielekkäällä tavalla. Pohjaksi ennakkointiin otettiin (kaupunki)keskustoja muovaavia muutostekijöitä. Näitä ovat:

- Nurmijärvi-ilmiön laantuminen
- Kivijalkakaupan alho nettikaupan lisääntyä
- Liikkumismuotojen kehitys
- Pääkaupunkiseudun vetovoiman kasvu
- Asumismuotojen muutokset: kerrostalo vs. talo (ja sen syyt)
- Tuotannollisen toiminnan paluu keskustoihin
- Luontokadon taklaaminen: urbaanit biotoopit
- Fyysisen turvallisuuden uhat

Visiota varten määriteltiin lisäksi ne kaksi kysymystä, jotka ovat Nummelalle sekä erityisen kriittisiä että lopputulokseltaan epävarmoja. Tällaisten kysymysten avulla muodostetaan tyypillisesti nelikenttiä, jotka esittävät neljä vaihtoehtoista skenaariota keskustan kehityksestä.

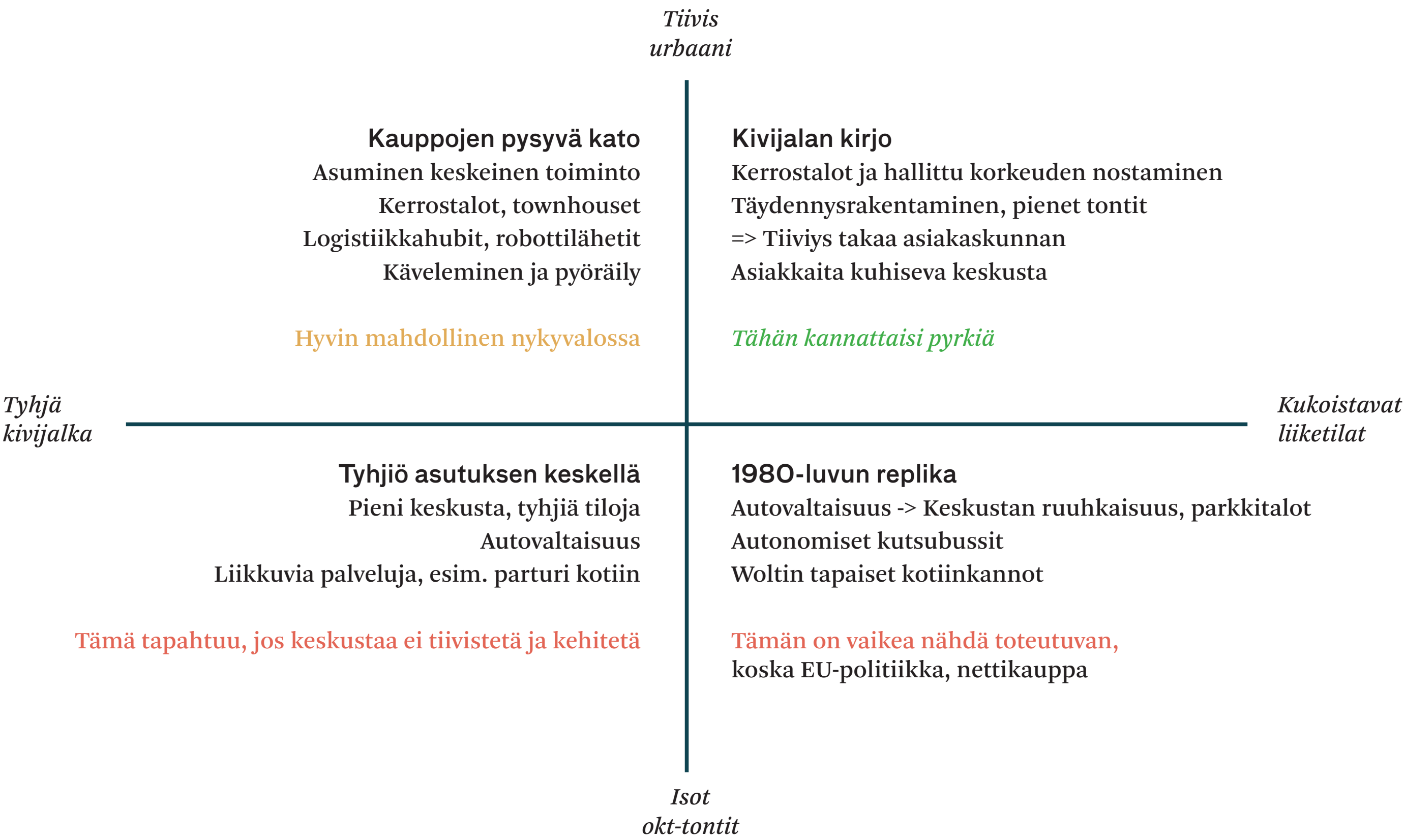
Nummelan kannalta relevantit kysymykset ovat:

1. *Asumismuotojen suosio*: Suosivatko ihmiset tiivistä urbaania asumista vai kestääkö isojen omakotitonttien suosio? Vastaus riippuu osittain kunnan omista toimista, mutta asumismielitymykset elävät myös omaa elämäänsä esimerkiksi sukupolvittain tai sosiaaliryhmittäin. Siihen ei kannata tuudittautua, että isot omakotitontit ovat pysyvästi suosittu valinta - pihojen hoitaminen ja perheiden ruuhkavuodet eivät välttämättä sovi yhteen. Kerrostaloissa kasvaneet aikuiset eivät myöskään välttämättä hakeudu puutarhan hoidon pariin. Toisaalta oman ruoan kasvatus ja kotikeskeisyyden lisääntyminen esimerkiksi kriisiaikoina voivat lisätä isojen omien pihojen kysyntää.

2. *Kivijalan tilanne*: Saadaanko keskustakorttelien liiketilat kukoistamaan vai tyhjeneekö kivijalka pysyvästi? Verkkokaupan vaikutus on valtava, eikä verkkokauppaan tottunut nuoriso välttämättä kaipaa sen kaltaista shoppailukokemusta, joka heidän vanhemmillaan on. Toisaalta nettikaupan suosio saattaa murentua lisääntyvien huijausten ja ekologisen tietoisuuden myötä.

Näistä akseleista saadaan nelikenttä, johon syntyy neljä miniskenaariota.

Neljä miniskenaariota: kaupunkikeskustojen tulevaisuuksia

Miniskenaarioiden tarinat

A. Kivijalan kirjo:

Jos asuminen tiivistyy asukkaiden ja kunnan yhteispelinä, Nummelan keskusta kaupungistuu. Kaupungistuminen ei kuitenkaan välttämättä tarkoita sitä, että keskusta pakataan täyteen korkeita kerrostaloja. Kyseeseen voi tulla lempeä kaupungistuminen, jossa talot ovat suhteellisen matalia ja ilme vihreä. Hyvän esimerkin tästä tarjoavat uudet englantilaiset asuinalueet, joiden inhimillinen mittakaava ja esteettiset ratkaisut luovat vetovoimaisen, jopa romanttisen kokonaisuuden (vt. Elvetham Heath). Ihmisvirrat tuottavat asiakaskunnan kaupoille ja muille palveluille, jolloin kivijalka voi elpyä. Tässä skenaariossa täydennysrakennetaan, luodaan kävelypainotteisia alueita ja tarjotaan tilaa ja palveluja ajanviettoon.

Tähän kannattaisi pyrkiä

B. 1980-luvun replika:

Yksi skenaarioista yhdistää väljän yhdyskuntarakenteen ja vilkkaan kivijalan. Tämä yhtälö muistuttaa 1980-luvusta, ja siinä oletetaan kivijalkakaupan vilkastuvan nettikaupasta huolimatta. Keskustaan matkattaisiin pääasiassa autolla kauempaa asuinalueilta, mikä ruuhkauttaisi keskustan oletetuilla kaupan asiakasmäärillä. Yksi tapa liikkua voisivat olla autonomiset kutsubussit. Toisaalta lähetit saattaisivat tuoda ostoksia suoraan kotiin, mutta tällöin tuskin olisi vilkasta keskustan kivijalkakauppaa, koska tuotteiden kotiinkuljetus lähtisi todennäköisemmin palveluntarjoajien logistiikkakeskuksista.

Tämän on vaikea nähdä toteutuvan

Miniskenaarioiden tarinat

C. Tyhjiö asutuksen keskellä:

Jos kivijalka ei virkisty ja asutus levittäytyy laveasti keskustan ulkopuolelle suurille tonteille, keskustaan ei ole juurikaan syytätulla. Nettikauppa vie tavarat kotiin ja palvelutkin saattavat liikkua asiakkaan luo. Liikkuminen perustuu autoihin, mitä syventää Wolt-tyyppinen jakelu, jossa jokaisella tuotteellakin on oma autokyytinsä. Keskustan kuihtuminen tuottaa tyhjiön, jonka ympärillä on asutuksen ja markettien rengas. Tämä olisi anti-keskusta, jonka voisi purkaa ja rakentaa vaikkapa puistoksi. Nummela olisi kehä tyhjän pisteen ympärillä.

Tämä voi tapahtua, jos keskustaa ei tiivistetä ja kehitetä

D. Kauppojen kato

Tässä skenaariossa keskusta on tiivis, mutta siellä ei ole kauppia. Kivijalan saattavat täyttää pienet tuotantotilat, erilaiset palvelut, toimistot, logistiikkahubit - ja asuminen hollantilaistyyliin katutasossa ohikulkijoiden näkyvillä. Olemassaolevaa rakennuskantaa tiivistetään kaupunkitaloilla ja pienillä kerrostaloilla. Jokunen korkea tornitalokin voi ilmaantua. Robottilähetit vievät ruokaa ja muita ostoksia keskustan koteihin. Keskustan ilme on sympaattinen, ja elämä näkyy kaduilla, vaikka kauppa tapahtuukin muualla.

Tämä on mahdollinen skenaario

Paras skenaario

Skenaario A on suositeltu suunta. Visiosuunnitelma tuottaa siihen sopivia ratkaisuja, mutta vision lähtökohtana ei ole oletus kivijalan paluusta entiseen kukoistukseensa. Suunnitelma tiivistää keskustaa ja tarjoaa edellytyksiä palveluille. Ennen kaikkea suunnitelma lisää keskustan toimivuutta ja viihtyisyyttä, jotka voivat vetää ihmiset ja kivijalkatoiminnot juuri Nummelaan kilpailevien sijaintien sijaan.

Tavoitteet ja visio

Ilmastonmuutos haastaa

Keskustojen ja minkä tahansa rakennetun ympäristön suunnitteluun, toteutukseen ja ylläpitoon vaikuttaa globaalit, kansalliset ja paikalliset ilmastotavoitteet ja ilmastonmuutoksen eteneminen. Päästöjen vähentämisen lisäksi tarvitaan hiilinielujen kasvatamista ja ilmastonmuutoksen vaikutuksiin sopeutumista. Rakennus- ja kiinteistösektori tuottaa nykyisellään n. 40% globaaleista päästöistä (Hautamäki ym., 2023).

Tulevaisuuden keskustojen pitää tarjota ihmisille, omaisuudelle ja muunlajisille suojaa ja turvaa. Suomea 2040-luvulla luonnehtivat mm. seuraavat seikat (mm. Kotakorpi, 2021; Hautamäki ym., 2023):

Sään ääri-ilmiöt lisääntyvät. Kuivuus, kuumuus ja myrskyt aiheuttavat haasteita kaupungeissa sekä tarpeen varautua omaisuuden, rakenteiden ja luonnon tuhoihin. Luontokato aiheuttaa ongelmia myös ihmiselle. Ekosysteemien vahingoittuminen aiheuttaa ketjureaktioita. Kuinka taataan ympäristön säilyminen riittävässä mittakaavassa?

Pakkasia tai lunta ei ole niin kuin ennen. Vesisade synkentää sään, mutta myös pehmitää maan. Maaperän laatu ratkaiseva rakennusten kestävyydelle. Tästä seuraa kysymys, mihin rakennetaan. Myös päästövaikutusten kannalta on olennaista, millaiselle maaperälle uutta rakennetaan (ks. esim. Helsingin kaupunki, 2020).

Ilmastonmuutos haastaa

Rakennusmateriaalien elinkaaren ja ilmastovaikutusten merkitys korostuu. Mikä on materiaalien alkuperän ja valmistustavan vaikutus, mikä niiden sään kestävyys ja kuluminen? Entä miten tehokkaasti ne saadaan takaisin kiertoon? On siis entistä tärkeämpää mistä ja miten rakennetaan, ja valintaa ohjaa muutkin tekijät kuin kustannukset.

Rakennusten ja kaupunkien energiantarpeet ja -tuotanto. Lämmitysenergia on edelleen keskeistä, mutta rinnalle tulee jäähdyttämisen tarve. Kuinka jäähdytys hoidetaan?

Kaupunkien viheralueiden avulla voidaan tuottaa positiivisia ilmastovaikutuksia eli kasvattaa kaupungin hiilikädenjälkeä. Hiilikädenjäljen kasvattaminen edellyttää viherakenteen ilmastovaikutusten tunnistamista, kunnan kaupunkivihreälle asettamia sitovia tavoitteita ja hiilikädenjäljen arvioimista rakennushankkeiden elinkaarilaskennassa.

Hiiliviisas kaupunkivihreä ilmastoratkaisuksi -politiikkasuositusten mukaan edistämällä kaupunkivihreän hiiliviisautta, vahvistetaan samalla muita ekosysteemipalveluita. Ilmastoviisaan kaupunkikasvillisuuden avulla mm. lievennetään helleaaltoja ja kaupunkitulvia sekä tuetaan luonnon monimuotoisuutta ja asukkaiden hyvinvointi.

Tulevaisuuden keskustan ominaisuudet

Kaiken edellä esitetyn valossa tulevaisuuden keskustojen ominaisuuksiksi saadaan:

Kompaktius:

Tiivis rakenne ja lyhyet yhteydet säästävät energiaa ja aikaa. Kompakti keskusta on vähähiilinen, ja sen pienelle alueelle syntyvät ihmisvirrat tarjoavat asiakaskunnan palveluille. Sivutuotteena saadaan pittoreski ilme.

Säidenkestävä:

Hyvin suunniteltu kaupunkirakenne suojaa paahteelta ja myrskyiltä ja kestää kovat tuulet ja hulevedet. Erilaiset katokset ja tuulta katkaiseva rakenteet ovat tarpeen äärisäissä.

Hiiliviisaan kaupunkivihreän avulla kasvatetaan hiilikädenjälkeä eli vahvistetaan useita ekosysteemipalveluita samaan aikaan kun vahvistetaan alueellisia hiilinieluja.

Ihmisiä yhteentuova:

Yhdyskunnat ovat ihmisiä varten. Muiden kohtaaminen tuottaa yhteenkuuluvuutta ja torjuu yksinäisyyden kokemuksia.

Hyvin suunniteltu taajamakeskusta mahdollistaa suunnitellut ja satunnaiset tapaamiset.

Muuntojoustava:

Koska ekologiset energiaratkaisut, liikkumiseen liittyvät palvelut ja ihmisten toiminta muuttuvat, niiden vaatimille uusille ratkaisuille on jätettävä tilaa.

Vastaavasti rakennuksista kannattaa suunnitella muuntojoustavia.

Vähähiilisyys:

Vähähiilisyys on välttämätön pakko, ja sitä tukevat EU:n ja kansallisen tason politiikka. Hiilineutraaliustavoitteiden saavuttaminen edellyttää toimenpiteitä kaikilla toimialoilla ja kaikkien keinojen käyttöön ottamisesta.

Materiaali- ja resurssiviisaus:

Kompakti keskusta toimii kompaktilla infralla. Kokonaisuus on edullisemmin huollettavissa.

Logistiikkaa tukeva:

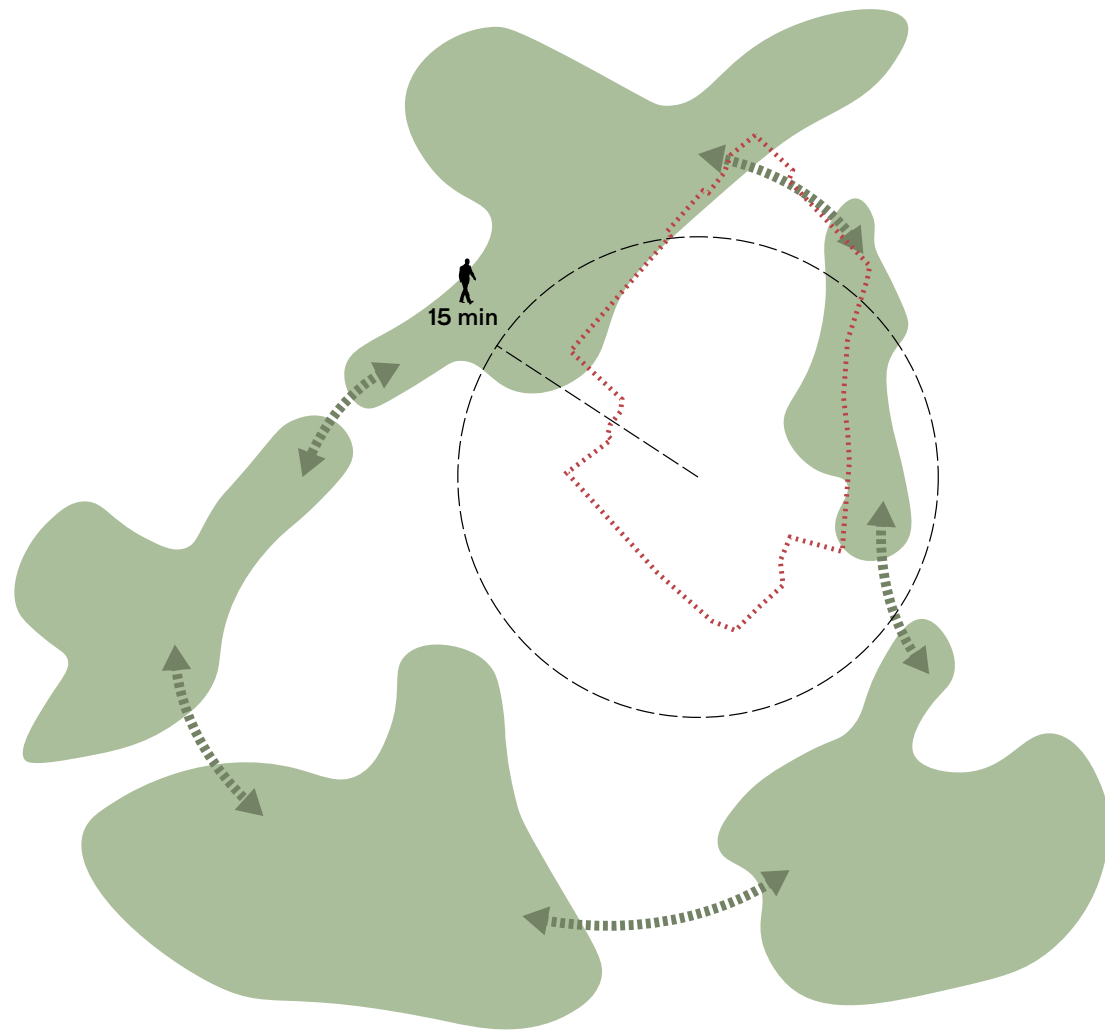
Tavaraliikenteen huomioonottaminen on olennainen osa toimivaa kaupunkirakennetta. Nettikauppa ja robottilähetit muuttavat ostostentekoa.

Nummelan keskustan tulevaisuus kiteytettynä

*Nummelan keskusta on selkeästi jäsentyvä,
mutta tiivis ja ihmisten suosima palvelukeskusta,
joka houkuttelee asioimaan ja oleskelemaan
vehreytensä ja vilkkautensa ansiosta.*

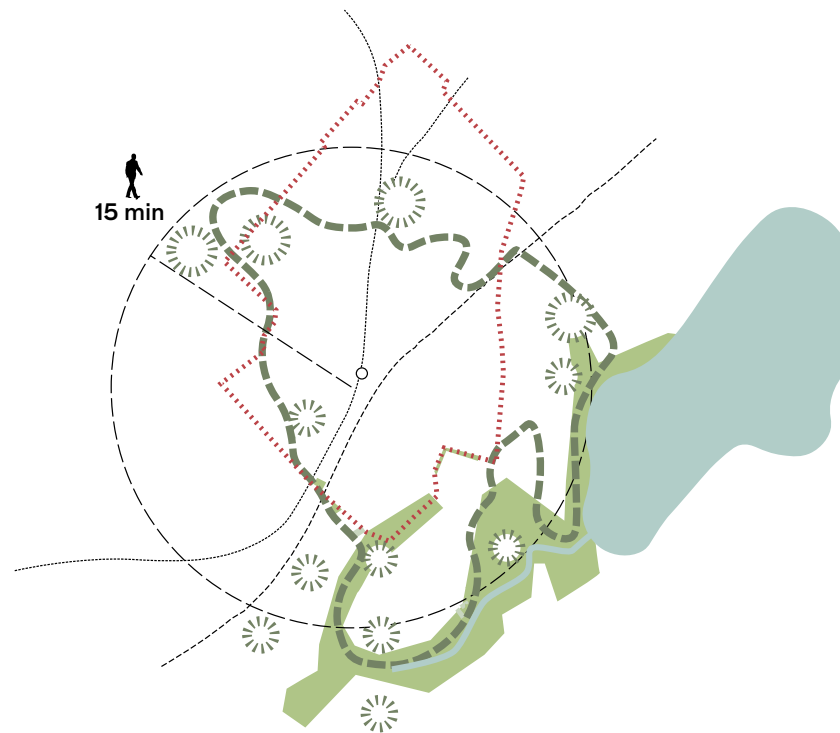
Maankäytön visio

Maankäytön strategiat

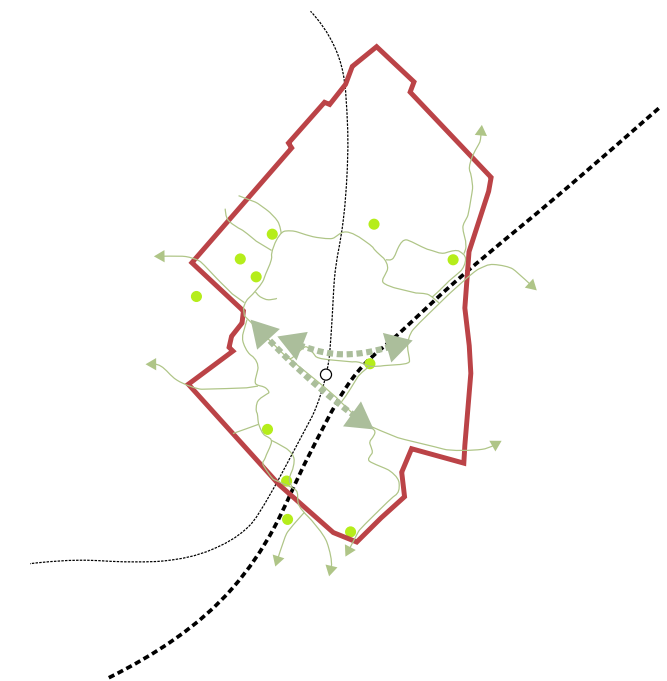
Ekologiset viherkäytävät ja -yhteydet

Nummelan olemassa olevat viherkäytävät ja -yhteydet ovat alueen luonnon monimuotoisuuden ja useiden muiden ekosysteemipalveluiden lähde. Kattavan viherverkoston varmistamiseksi olemassa olevia yhteyksiä voidaan vahvistaa samalla kun luodaan uusia. Keskustaa voidaan tiivistää vahvan ja elinvoimaisen viherverkoston ympäröimänä.

Liikunta ja virkistys osana rakennetta

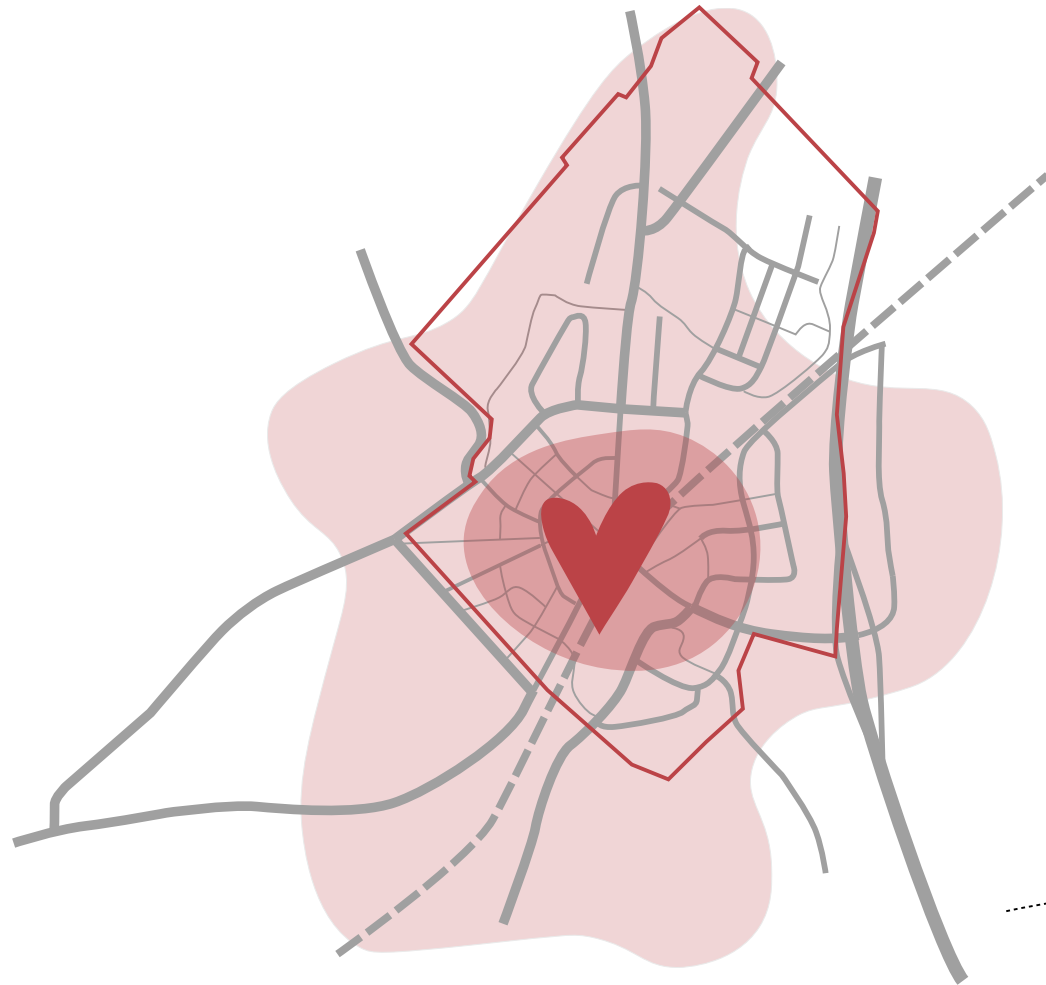
Viheryhteydet tarjoavat viihtyisät reitit alueelle, jotka yhdessä monipuolisten liikuntapaikkojen kanssa muodostavat eheän ja yhtenäisen reitin keskustassa ja sen välittömässä läheisyydessä. Olemassa olevat urheilu- ja virkistyspaikat sekä uusien monipuolisten liikuntamuotojen vahvistaminen edistää keskustan houkuttelevuutta asuinympäristönä tuoden virkistysmahdollisuudet ja luonnon lähelle.

Hyvinvoiva keskusta ja luonnon saavutettavuus

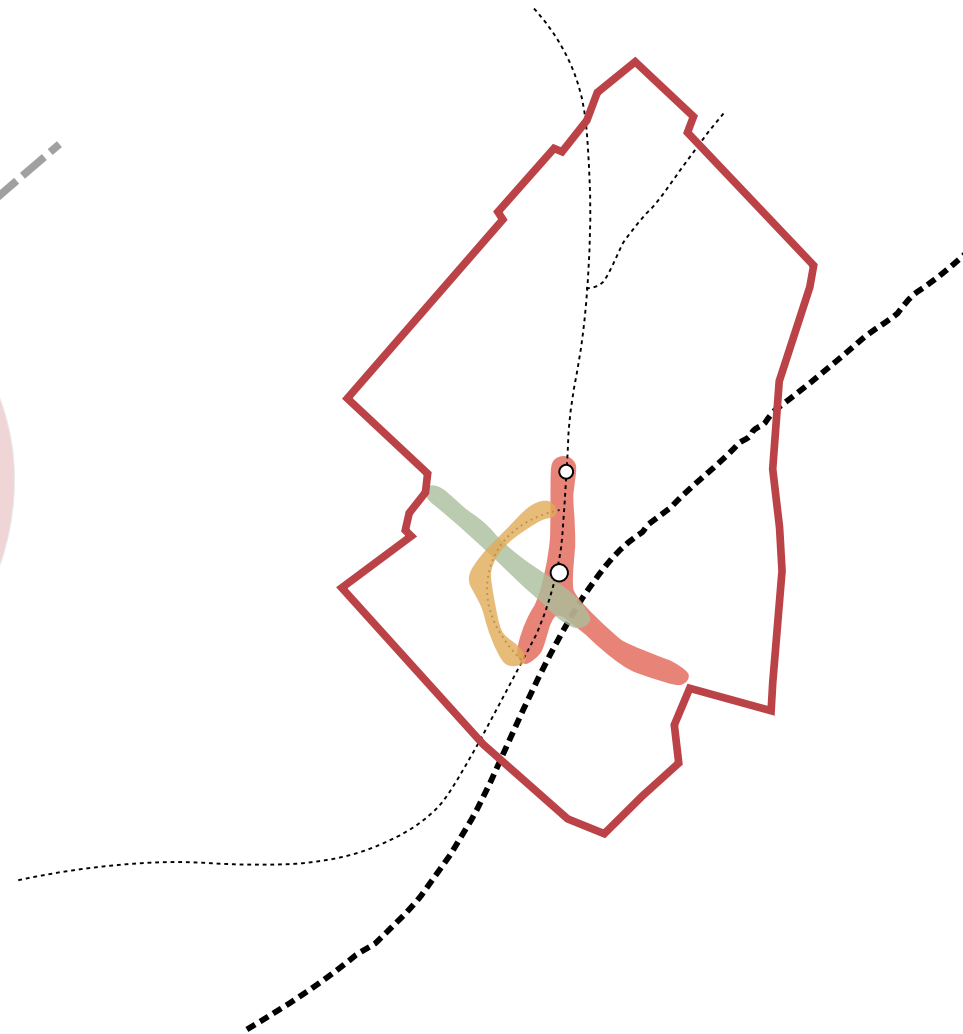
Keskustan ympäri kulkee vehreitäkin kevyen liikenteen reittejä, jotka yhdistyvät keskustaa ympäröivään reitiin. Alueelta on tunnistettavissa kaksi tärkeää yhteyttä keskustan lävitse, jotka tällä hetkellä ovat hyvin autovaltaisia. Niiden kehittäminen vehreämmäksi ja kävelijäystävällisemmäksi parantavat keskusta-asumisen laatua ja lisäävät hyvinvointia.

Maankäytön strategiat

Keskustan tiivistävä sydän

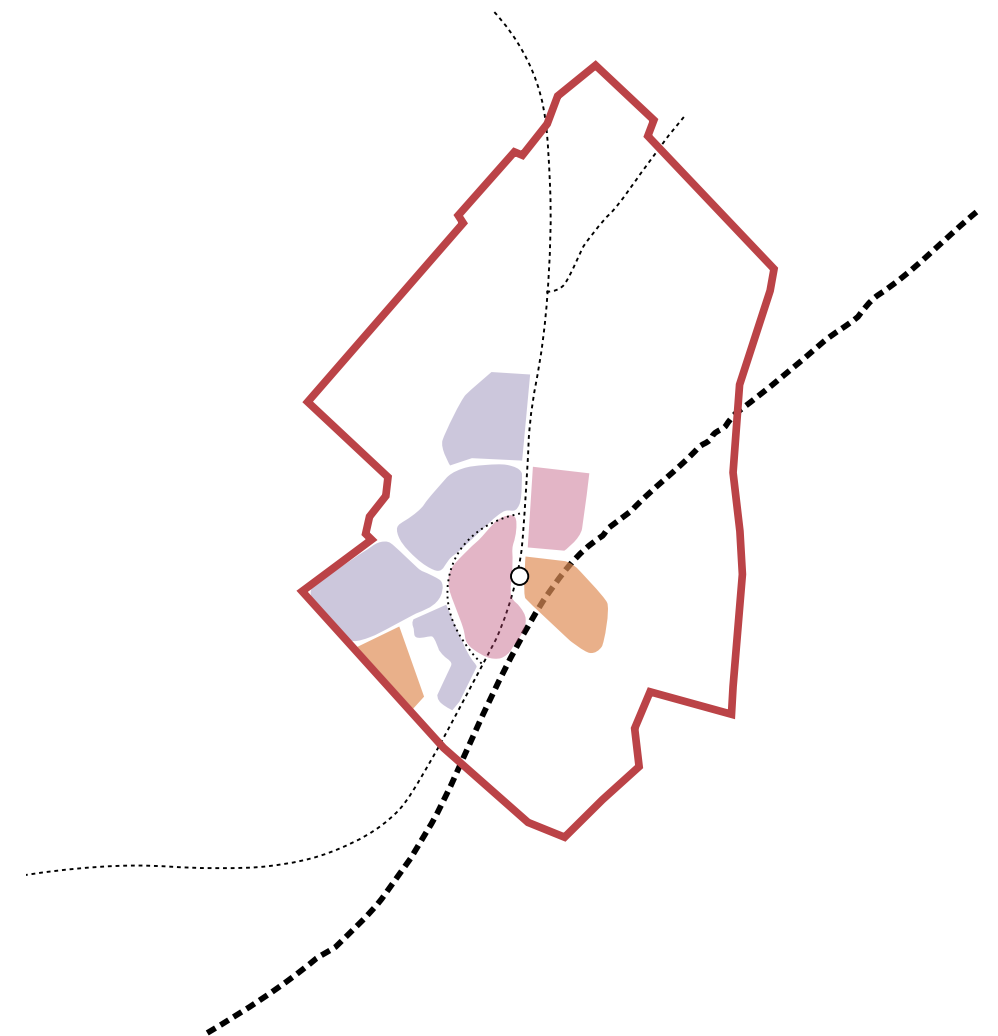
Tiivistävä keskusta mahdollistaa lyhyet yhteydet. Pienelle alueelle keskittyvät ihmisvirrat tarjoavat houkuttelevan ympäristön palveluille. Tiiveys ja laadukkuus sekä kaupunkitiloissa että rakennuksissa tulee kulkea käsi kädessä.

Akselien identiteetit

Keskustan sydämen halkaisee kolme akselia. Strategisena lähtökohtana visiosuunnitelmassa on näiden akselien roolin vahvistaminen kaupunkitilojen ja -rakenteen kehittämisessä ja palveluiden sijoittamisessa keskusta-alueelle. Akselit antavat myös pohjaa täydennysrakentamisen tavalle.

1. *Kaupallinen akseli*, Asemantie-Vihdintie (pun.)
2. *Kulttuuriakseli*, Pisteenskaari (kelt.)
3. *Sini-viherakseli*, Pisteenpolku-Sentraalipolku (vihr.)

Keskeisimmät maankäytön kehittämisen alueet

Maankäytön strategioita kehitetään olemassa olevia arvoja kunnioittaen ja nykyinen rakennuskanta huomioiden. Kehittäville aluekokonaisuuksille muodostuu kolme strategiaa. Lisäksi tulee huomioida mille akselille alueet rajautuvat.

1. *Vahvistetaan* olemassa olevaa identiteettiä (sin.)
2. *Kehitetään* identiteettiä (kelt.)
3. *Luodaan* identiteettiä (pun.)

Maankäytön strategiat

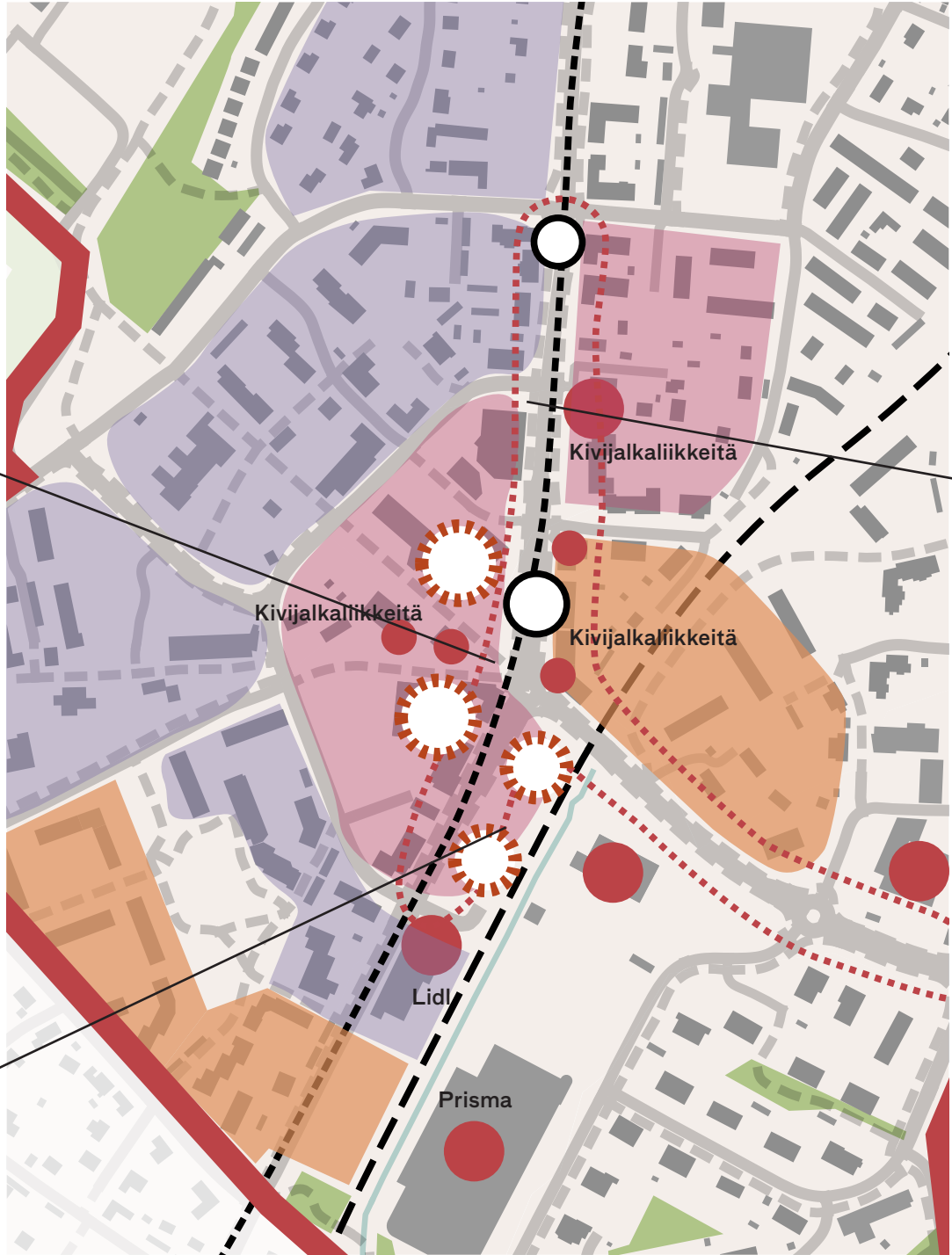
Kaupallinen akseli

Kuva 1. Referenssikuva uusista palveluakselille sijoittuvista rakennuksista
Palveluakselin houkuttelevuutta kasvattaa rakennusten aktiivinen ensimmäinen kerros sekä kävelijäystävällinen ja monikäyttöinen katutila.
Paikoitus jakautuu osittain kadunvarteen, osittain pysäköintihalliin ja radan varteen. Tietyt katualueet varataan vain jalankululle.

Kuva 2. Havainnekuva miltä uusi kaupallinen rakennus voisi näyttää
Uuden rakentamisen materiaalivalinnoilla on merkitystä sekä rakentamisen päästövaikutusten kannalta että palveluakselin tunnistettavuuden, katutilan yhtenäisyyden ja viihtyisyyden kannalta.
Esimerkiksi kvi, punatiili ja puu ovat kestäviä materiaalivalintoja julkisivuihin, jotka samalla yhdistävät uuden rakentamisen olemassa olevaan rakennuskantaan.

- Kaupallinen akseli
- Olemassa oleva kaupallinen toiminta
- ⊙ Ehdotettu kaupallisen toiminnan paikka
- Bussipysäkki

Kuva 3. Referenssikuva palveluiden ja kulttuurin yhdistämisestä toisiinsa
Katutilaa voi hyödyntää tapahtumien paikkana ja kohtaamisten mahdollistajana, muutenkin kuin erikseen osoitetuilla tapahtumatoreilla ja -alueilla. Kulttuurikeskus toimii sekä maamerkinä keskustarakenteessa, että siltana palveluiden ja kulttuurin akselien välillä.
Kulttuuritapahtumien ja taiteen avulla luodaan kiinnostavaa ja houkuttelevaa kaupunkikeskustaa, kun ne tuodaan esille ja näkyville, osaksi katutilaa ja keskustakokemusta.

Nummelan uusi kävelijäystävällinen keskusta
Näkymä Nummelaan saavuttaessa

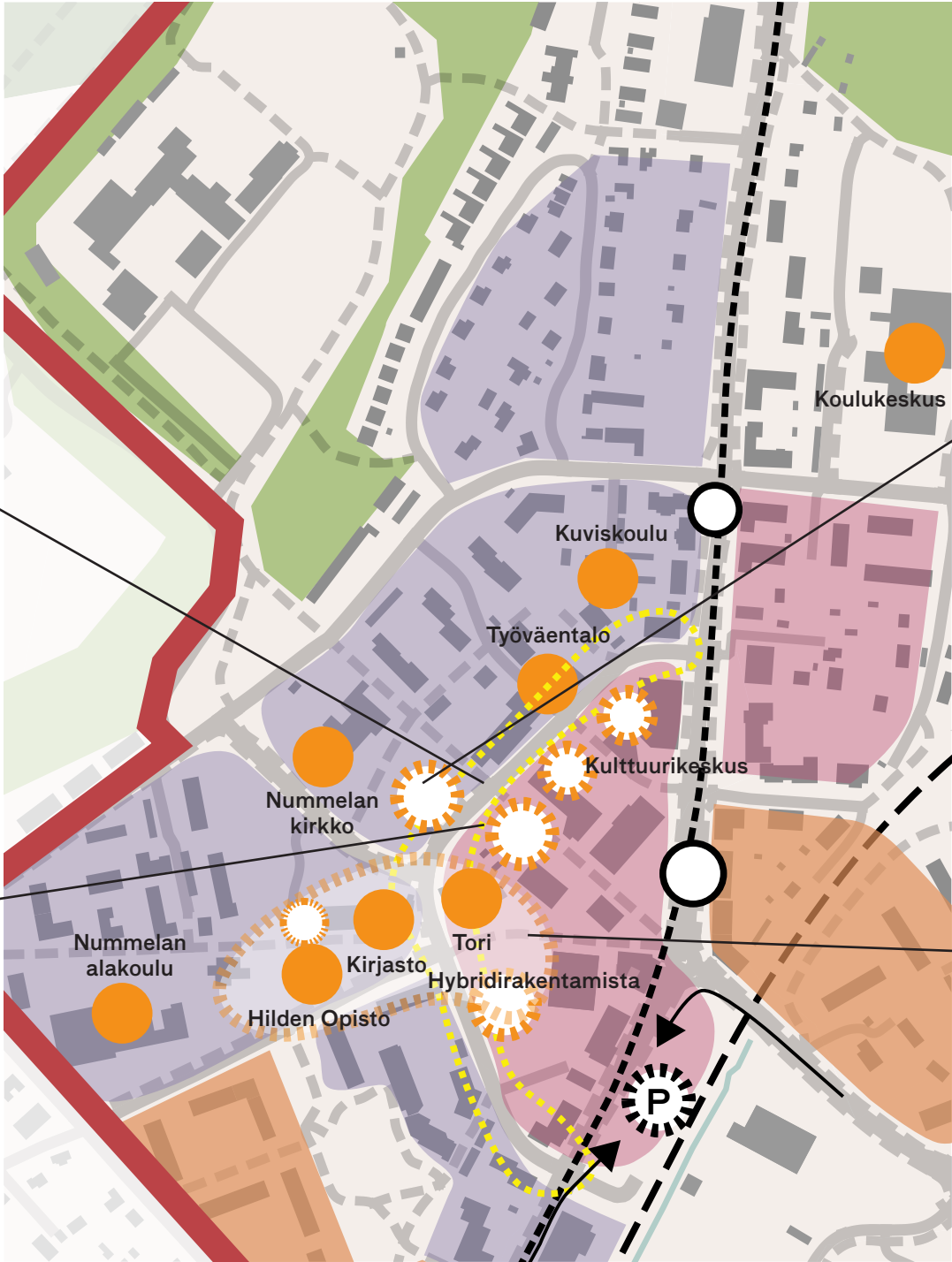
Kulttuuriakseli

Kuva 4. Havainnekuva, miltä katutila, viher- ja kulttuuriakselin risteyksellä voisi näyttää. Tiiviin keskustarakenteen viihtyisyyttä ja ilmastoviisautta voidaan kasvattaa kaupunkikasvillisuuden ja luontopohjaisten rakennerratkaisujen avulla. Massoitte-
luun pienimittakaavaisuus edistää omalta osaltaan kaupunkitilojen houkuttelevuutta ja kutsuu kaupunkilaisia oleskelemaan ja käyttämään julkista tilaa.
Keskustaan luodaan selkeyttä ja kiinnostavuutta maamerkkien avulla, joita voi olla esim. tunnistettavat rakennukset, keskeiset kaupunkitilallisest solmukohdat ja huolellisesti suunnitellut näkymät osana kaupunkirakennetta. Korkealle rakentamiselle vaihtoehtoksi sopii myös houkutteleva ja elävä julkinen rakennus kuten kulttuurikeskus.

Kuva 5. Havainnekuva, miltä uusi aukio voisi näyttää. Taidetta voidaan integroida katutiloihin ja muihin julkisiin tiloihin monella tavalla. Mielenkiintoisia mahdollisuuksia ja elävyyttä saadaan mm. väliaikaisilla installaatioilla (erityisesti huomioiden ns. hukkatilojen ja muiden vajaakäyttöisten tilojen käyttömahdollisuudet) ja yhteisöllisillä projekteilla. Asukkaiden ja muiden toimijoiden ottaminen mukaan katutiloihin tuotettaviin teoksiin, tapahtumiin ja muihin projekteihin kasvattaa yhteisöllisyyttä ja edistää paikkaan kuulumisen tunnetta.

- Kulttuuriakseli
- Olemassa oleva kulttuuri tai sivistystoiminta
- Ehdotettu uusi kulttuuri tai sivistystoiminta
- Ehdotettu kulttuurikeskuksen paikka tai kokonaisuus
- Ⓟ Ehdotettu rakenteellinen paikoitus
- Bussipysäkki

Kuva 6. Havainnekuva miltä tiivis pientalorakentaminen voisi vaihtoehtoisesti näyttää Pisteenaarella kerrostalorakentamisen rinnalla. Ihmislähtöisyys on keskeinen lähtökohta turvallisen, terveellisen, houkuttelevan ja kestävä kaupunkin toteuttamiselle (Gehl, 2018). Katutilojen rajautuminen pienimittakaavaiseen rakentamiseen, aktiivisiin katutaso kerroksiin ja esimerkiksi viherrakenteita hyödyntäviin kohtaamispaikkoihin luovat kaikki omalta osaltaan julkista tilaa, jossa viihdytään.
Olemassa olevien rakennusten säilyttäminen ja kunnostaminen luo kiinnostavaa ajallista kerroksellisuutta ja kertoo Nummelan tarinaa katukuvassa. Alueella paljon punatiilisiä asuinrakennuksia ja puurakennuksia, jotka luovat alueelle tunnistettavaa identiteettiä.

Kuva 7. Referenssikuva kulttuurikeskuksesta. Kulttuurikeskuksen avulla elävöitetään keskustaa ja luodaan kaupallisten tarpeiden ohelle muita keskustaan houkuttelevia toimintoja ja palveluita. Paras sijainti kulttuurikeskulle on keskustan sydämessä. Vaihtoehtoisesti se voisi sijoittua myös pohjoisemmaksi, mutta etäisyys ydinkeskustasta ei toteuta keskustaa elävöittäviä tavoitteita.

Nummelan uusi kulttuuriakseli houkuttaa asukkaita

Näkymä kulttuuri- ja viherakselin risteyskohdalta

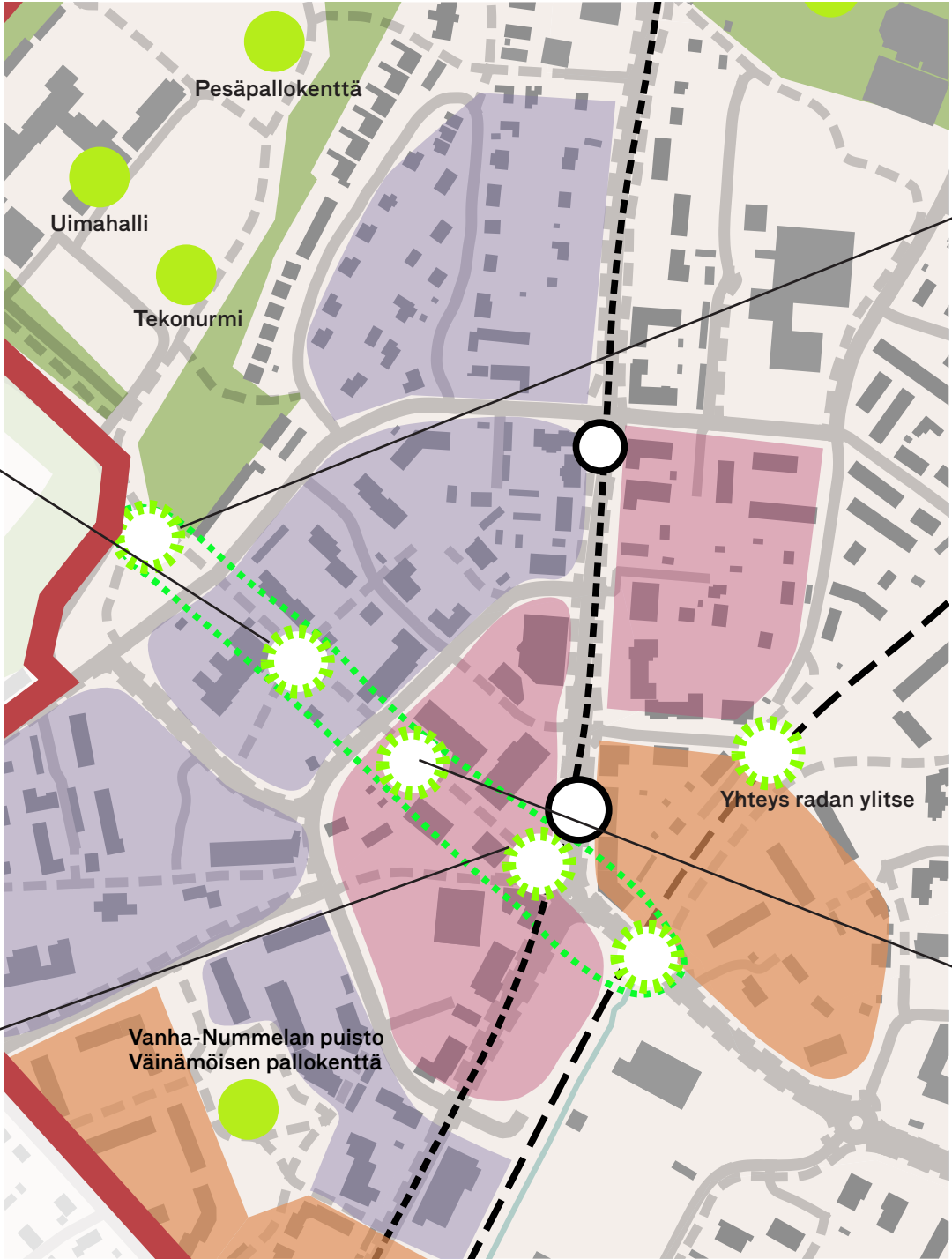
Sini-viherakseli

Kuva 8. Referenssikuva kaupunkitilan elävöittämisestä
Kaupunkitilaan voidaan tuoda kulttuuri- ja taidetoimintojen ohella myös urheilu- ja liikuntamahdollisuuksia vuoden- ja vuorokauden ajat huomioiden. Monipuoliset ja joustavat kaupunkitilat houkuttelevat käyttäjiä ja tekevät kaupunkitilasta aktiivista ja kiinnostavaa.

Kuva 9. Havainnekuva miltä vihreä aukio ja viihtyisä aukio voisi näyttää.
Kaupunkikasvillisuus tukee paikallisia ja kansallisia ilmastotavoitteita sekä edistää asukkaiden ja muiden keskustan käyttäjien hyvinvointia. Kaupunkiviheralueiden avulla luodaan joustavia ja houkuttelevia kohtaamispaikkoja, joita voidaan lisäksi hyödyntää eri vuodenaikoina eri tavoilla.
Monimuotoinen ja paikallisiin lajeihin pohjaava kasvillisuus sekä luontopohjaiset ja ilmastoiviisaat ratkaisut tekevät viherrakentamisesta helppohoidoista ja sään ääri-ilmiöitä kestävä. Hiiliviisaasti suunniteltu ja toteutettu kaupunkivihreä on myös tehokas hiilinielu (Hautamäki ym., 2023).
Nummela ja Vihti laajemminkin tunnetaan luonnonläheisenä asuinpaikkana, jonka asukkaat arvostavat lähiluontoa. Yhteys luontoon ja harrastuksiin on tärkeä osa myös keskusta-asumista.

Kuva 10. Referenssikuva vehreästä yhteydestä asuinrakentamisen välissä
Vehreä ja sujuva yhteys keskustasta virkistysalueille ja liikuntapaikoille sekä harjulle ja lähimetsiin on pienen kaupunkikeskustan ehdoton valttikortti. Yhteys luontoreiteille toimii kaikkina vuodenaikoina, ottaen huomioon myös talviset tarpeet. Jos tilaa varataan riittävästi, hiihtoladuille voi päästä suoraan keskustakodista.
Kaupunkivihreällä on välittömät vaikutukset pienilmastoon keskustassa sekä merkitystä ilmastomuutokseen sopeutumisessa. Luontopohjaisilla ratkaisuilla edistetään hulevesien ja kaupunkitulvien hallintaa (vettä läpäisevien pintojen merkitys!) ja kaupunkikasvillisuudella ja maaperän avulla kasvatetaan paikallisia hiilinieluja ja -varastoja. Samalla tuetaan luonnon monimuotoisuutta ja asukkaiden hyvinvointia.

Kuva 11. Referenssikuva talvipuutarhasta
Talvipuutarhan avulla saadaan keskusta sääolosuhteista riippumatonta, viihtyisää kaupunkitilaa. Talvipuutarhan kohtaamispaikkoja voivat olla käsityömyymälät ja -pajat, kahvilat tai jopa kirjaston lukupiste. Talvipuutarha mahdollistaa myös kaupunkiviljelyyn liittyviä hankkeita ja tehtäviä esimerkiksi oppilaitoksille, kouluille ja päiväkodeille tai paikallisille kerhoille.

Lähteet

Gehl J. (2018). *Ihmisten kaupunki*. Rakennustieto.

Hautamäki R. ym. (2023). *Hiiliviisas kaupunkivihreä ilmastoratkaisuksi - Poliittikasuosituksia kaupungeille*. CO-CARBON tutkimushankkeen julkaisu. Saatavana verkossa: <https://cocarbon.fi/tutkimus/hiiliviisaussuosituksia/>

Helsingin kaupunki. (2020). *Kohti hiilineutraalia kaupunkia - millä on merkitystä? Vartiokylänlahden rakentamisalueiden elinkaaren aikaisten ilmastopäästöjen arviointi 26.8.2020*. Saatavana verkossa: <https://hiilineutraalisuomi.fi/download/noname/%7B6E29046A-F2F5-48AC-BD29-ECFC2B9E28BA%7D/162235>

Kotakorpi K. (2021). *Suomen luonto 2100 - Tutkimusretki tulevaisuuteen*. Bazar.

Kuvalähteet:

Kuva 1: Effect. *Roskilde Station Area*. Saatavana verkossa: www.oeffekt.dk/ros/

Kuva 3: Effect. *Herning +*. Saatavana verkossa: www.oeffekt.dk/hplu

Kuva 7: &MICA GmbH. *Townhall*. Saatavana verkossa: <https://undmica.de/projekte/2227/>

Kuva 8: Archdaily. *Campus for Aarhus University in Denmark*. Saatavana verkossa: www.archdaily.com/805014/aart-architects-transforms-danish-hospital-into-university

Kuva 10: Archdaily. *Campus for Aarhus University in Denmark*. Saatavana verkossa: www.archdaily.com/805014/aart-architects-transforms-danish-hospital-into-university

Kuva 11: Lundén Architecture company. *Greening Turku*.

Kiitos!

